

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt XI. Alia dubia circa Testium materiam solvuntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

Reus convictus, & à Judice merito ad mortem condemnatus, an adhuc teneatur confiteri crimen quod antea negavit, ita ut absolvi non possit, si crimen non fateatur? Huius dubitationi cum distinctione respondere oportet. Si Reus ante sententiam à Judice prolatam interrogatur, non dubium, quin teneatur sub mortali confiteri crimen, casu quo crimen sit plene, vel semiplene probatum, alias absolvi non debet; quia agit contra debitum Justitiæ non obediens suo Superiori in his, in quibus obedire tenetur post sententiam verò latam cum iudicium sit iam finitum, & Judex functus sit iam suo officio (nam post sententiam Judicem, desinere esse Judicem communis sententia tenet cum Anro. 3. p. tit. 9. cap. 16. §. 8. Sylvester, verbo, Judicium, in fine,) quare non potest amplius Reus legitime interrogari à Judice, cum iam desinat esse suus Jux.

Ultimum dubium, an quando Jux præcedente semiplena probatione, interrogat Reum, teneatur ille manifestare veritatem, etiam cum periculo vitæ? Aliqui affirmant, Reum non teneri ad manifestandam veritatem, si autem pœna à Judice imponenda non sit temporalis, sed spiritualis tantum, ut excommunicatio; tunc Auctores hujus opinionis tenent, Reum sub peccato mortali obligari ad veritatem probandam. Hanc sententiam post Panormitanum in Cap. 2. de confessis, tenet Angelus, verbo, confessio: Sylvester eodem verbo; & hujus opinionis illud est fundamentum, quia nullus tenetur se ipsum condemnare, & contra seipsum arma ministrare; hoc autem solum contingit in pœna temporali, quæcunque illa sit, non verò in spirituali, quæ potius medicina quàm pœna sentienda est. Petr. Navar. lib. 2. de Restitutione cap. 5. dub. 2. quamvis existimet fallam esse opinionem Panormitani universali-ter intellectam de omni pœna temporali, piè tamen ac probabiliter affirmat, posse defendi in causa criminali, præcipue capitis, ideoque posse Reum in conscientia veritatem, secluso mendacio, occultare, etiam si Jux juridicè interroget. Quam sententiam secuti sunt aliqui Recentiores.

Contraria tamen sententia, quæ communis & verior est, docet, Reum in hoc casu teneri ad manifestandam veritatem sub peccato mortali, etiam si ex tali confessione certò sciat, morti esse tradendum. Ita docet D. Tho. 2. 2. q. 63. art. 2. ubi sine ulla restrictione docet, Judicem procedere juridicè, præcedente infamia, aut semiplena probatione, & tunc Reum teneri fateri veritatem; quam sententiam amplectuntur communiter D. Thomæ interpretes, in illo articulo. M. Sotus de regendo secrete membr. 2. & lib. 5. de Justitia & Jure q. 6. ar. 2. conclus. 2. Corduba lib. 5. q. 43. dub. 3. Navar. in Manuali cap. 2. §. n. 35. Covar. in pract. q. 23. num. 7. & ex Juristis quam plurimi, quos referunt citati Auctores: cujus sententia illa est firmissima ratio; quia in eo casu Jux verè Superior est, & justè præcipit, igitur Reus tenetur illi obedire: quod quidem fundamentum evidens videtur, nisi quis velit contendere, non esse obediendum Superiori justè præcipienti, quod omnino absurdum est.

Sed quæri potest, an hæc prima sententia

Panormitani, & Navari sit falsa, & Jalem practicè possit Reus eam amplecti? Respond. illam opinionem non solum falsam, sed omnino improbabilem, propter auctoritatem D. Thomæ, & eorum, qui ejus sententiam sequuntur, merito censent Ludovicus Turrianus to. 2. de Just. & jur. disp. 50. dub. 2. & plures alii Recentiores.

CAPVT XI.

Alia dubia circa Testium materiam solvuntur.

PRIMUM dubium. An Laici contra Regulares possint esse Testes? Respond. Quod attento Jure communi, sicut Laicus non potest in criminalibus ferre testimonium contra Clericum, prout in Cap. de cætero, de Testibus, & Cap. Testimonium 11. q. 5. cavetur, & est communis sententia Juristarum; ita non potest contra Regulares de jure communi testificari, nisi delictum sit commissum in loco, in quo non reperiuntur Clerici, ut docet Abbas dicto Cap. De cætero; tunc enim Laici sunt idonei Testes in defectu aliorum, & ratio est; quod quando veritas aliter haberi non potest, receditur à regulis juris communis.

Hæc autem sententia non procedit de laicis in egre, & bonæ famæ, in quibus cessat communis suspicio; nam eo casu laicos posse admitti in Testes in criminalibus contra Regulares, non dubito; quidquid censeat Rodericus: & licè Prælati Regulares non possint compellere laicos ad præstandum juramentum; si tamen laici sint togati juramentum præstare, ac veritatem jurati confirmare, erunt quidem sufficientes, & idonei Testes ad probandum.

Quod si opus fuerit, Prælati possunt facile adire Judicem Ecclesiasticum, aut Sæcularem, ut dictos laicos compellant ad jurandum: verum tamen cautè, & non sine magna necessitate adhibendi, & admittendi sunt laici in causis criminalibus Regularium, ad evitandum scandalum, quod inde oriri posset.

Secundum dubium. An Moniales possint esse Testes contra Regulares in causis criminalibus? In primis certum est, ac Jure Canonico stabilitum, mulieres non esse idoneos Testes in criminalibus, sed propter rationem superius dictam, quando veritas aliter haberi non potest, ne Jus deperat, admittendæ sunt Moniales in Testes; undecum delicta Monialium non nisi per Moniales probari possint, admittendæ sunt in Testes in causis inter ipsas versantibus; & ita usu omnium Religionum receptum est: & idem asserendum penitus de criminibus à Fratibus commissis apud eandem Moniales, & Monasteria earum.

Illud verò advertendum est à Prælati, quod minus fidei eis adhiberi debent quàm viris, quod optimè probat Rodericus, ut supra ex multis Juribus; & idem addit ex Decio, quod duæ mulieres non sufficienter probant, ita ut ex dicto earum possit quis condemnari; sed si plures essent numero, supplerent defectum. In quam sententiam inclinat Mirand. de ordine judi.

probare, se cui
fecisse, condem
ex falsa præsump
posse facile veni

do Reus non est
fieri aliquis cir
posse: suspicio, il
g. Si interoge
Petrus, ad ipsam
interrogatio in lo
ex falsa præsump
teneatur veritatem
d ipsi eventus pol

st, quæ indicia
Vifitator possit
& ab eo jurament
ad hoc ut à Reo
intur ea indicia,
ad torturam, ut
juramentum est
em etiam videtur
infrendi crimen
ullum aliud adit
in posse compelli
& merito, qui
enam probatio
cculatoris, ut si

eur contra Juri
tatis de crimina
veritatem, mot
Respond. Et
18. nom. 17.
uit hanc senten
doctum. Quæ
procedere ro
qui præcipit in
ipriam finem
do ex detestatio
nitum animæ,
eriam amissio
non verò proce
hocum deli
vitæ corpore
to minus apt
ut sunt pœna
m, imponi te

Te sententiam
am per hup
i in judio fa
atima, quæ
contingere,
a Juri, & per
delicta com
damnum; i
inortis, nec
tamen pœna
flagellatio ul
usio in carce
est maxima
succedit loco

convictus de
olens confes
& à confes
empli causa,
Reus

IESU

Spirit.
II

judiciali, part. 4. num. 45. Quare cautè illarum testimonio utendum, & ponderandæ exceptiones, & interim examinandæ maturiores, & seniores matres de vita, probitate, ac fide illarum, quæ in Testes assumuntur.

Tertiò dubitatur, qui sunt qui Jure communi repelluntur à testimonio ferendo? Respond. quod Jure communi multi rejiciuntur, ut parum idonei. In primis repellitur mulier, ut inhabilis ex Jure Canonico, Cap. Mulier: sed inter Regulares Moniales admittuntur, & si quæ sint aliæ matronæ graves. Secundò repellitur minor natus viginti annis. Tertiò repelluntur inimici, si tamen est inimicitia capitalis, quod Judicis arbitrio relinquendum. Quartò ascendentes, & descendentes accusatoris, & universaliter consanguinei, vel affines, & amicitia, & familiaritate valde conjuncti, arbitrio Prælati discernenda. Quintò, infames tam infamia Juris, quam infamia facti.

Sextò item repellitur socius criminis, l. finali, C. de accusationibus; admittuntur tamen socii in criminibus exceptis, ut in hæresi, maleficio, sodomitia, crimine læsæ majestatis, & alijs, ut docet Navarr. lib. 5. Consil. 3. num. 3. & Consil. 5. num. 2. titulo, de accusationibus. Septimò, vitales personæ & abjectæ, de quibus est suspicio, quòd facile corrumpti possint. Octavò, conspiratores convicti de conspiratione.

Notandum est autem quod si Testes minus idonei plenè non probent, saltem faciunt indicium ad torturam. Præterea nota, quod in illis casibus, in quibus copia Testium non invenitur, inhabiles admittuntur, ut Cap. finali, de Testibus: idem dicendum in reb. ar. difficilis probationis, quando veritas aliter haberi nequit; ut communiter docent Canonistæ. Multo etiam & majori ratione admitti debent Testes, quando testificantur pro Reo, ut docet Julius Clar. q. 24. vers. si tem scias, & communis.

Ultimò nota, quod licet hi omnes Jure communi, à testimonio ferendo repellantur, apud Regulares tamen, ex Bonifacii viii. indulto sive privilegio, cum non teneantur ad apices Joris, præfatos omnes aliàs inhabiles, tanquam idoneos Testes admittere poterit Prælati Regularis, si causa id exposcat, id est, ac maturè ponderatis omnibus circumstantijs, delicti, personarum, Accusantis, & Accusati, Testium, & alijs.

Quartò dubitatur. An Regulares possint esse Testes coram Jure non Regulari? Respond. Regulares Jure communi non posse esse Testes apud Judicem sæcularem, vel Ecclesiasticum non Regularem; tamen de licentia Superiorum ejusdem poterunt esse Testes, prout dicitur Cap. finali, de juramento. Hanc autem licentiam nullus Prælati inferior Provinciali dare potest; hi verò summopere advertant, ne passim huiusmodi licentiam concedant; nam ex huiusmodi testificatione Regularium contra non Regulares, vel etiam Regulares alterius Ordinis, ortiri possent multa, & gravia scandala. Unde nisi in Casu, quo veritas aliter haberi non possit, nisi prædicta licentia testificandi concedatur, nullatenus concedi debet: nunquam verò concedenda, ut communis sententia tenet, quando ex Regularium testimonio sequeretur mors, vel enormis effusio sanguinis, vel mutilatio membrorum, ex cuius causa irregularitatem incurrant.

Præterea norandum, quod si de facto Re-

gulares sine licentia suorum Prælatorum testimonium ferant, sufficienter probaverint, nec vitabitur eorum testimonium, iuxta quandam Glossam, quam citat, & sequitur Rodericus, ubi supra: quod si laici de facto deponant absque licentia suorum Judicum, apud Prælati Regulares, valebit eorum testimonium: Regulares vero qui huiusmodi testimonium ferent sine Superiorum licentia, gravi essent digni punitione.

Ultimò dubium. Quid debeat prætere Secretarius circa Testium dicta? Respond. quod Secretarius omnia Testium dicta diligenter scriptis mandare debet, eodem sermone quo ab ipsis proferuntur, & eadem phrasi, & verbis ejusdem, ut inde validitas, & veritas dictorum in formando iudicio expendi possit.

Præterea in fine examinis, vel depositionis omnia, & singula dicta cuilibet Testi relata sunt diligenter ad eum effectum, ut addat, minuat, vel confirmet: postquam electionem, si quid addat vel minuat, statim scribendam, & scriptis mandandam; si autem omnia confirmet, addatur, & restitutum illi suum testimonium, in omnibus confirmavit, & propria manu scripsit: vel si necesse scribere, alius pro ipso scribat in ejus præsentia, & sic subscriptus dimittatur.

Nec opus est observare alias Joris solemnitates, quæ non sunt de substantia processus, nec de Jure naturali, sed de civili tantum, qualis est de rependiis Testibus.

CAPUT XII.

De Reorum Carcere.

Secundum varias Reorum culpas, variati etiam debet Carceris genus; nam aliud in pernam criminis, post definitivam sententiam à Visitationibus assignari solet, de quo dicemus Tract. 4. c. 3. Aliud ad custodiam, Tertium denique ad afflictionem, sive ad arctationem; quod quidem est quoddam torture genus; & hoc tertium carceris genus, non solet Regularibus assignari, nisi ad hoc semiplena probatio, vel æquivalentia indicia: neque prima, aut tertia specie carceris Regulares arctari debent, inde sensu nisi periculum sit de fuga, vel nisi delictum esset satis clarum.

Carcer ad solam custodiam designatus, semper mitis, & humanus esse debet, & omni Religiosa commoditate præditus, dummodo sit securus; nam ad solam custodiam adhibetur. Quare huiusmodi carcer debet esse parvus ut custodiantur, quam ut pereant in carcerati, ut eruditè, & piè Imperator Constantinus, l. 1. C. de custodia Reorum, decrevit huiusmodi carceres tales esse debere, ut præter custodiam nihil habeant.

Cæterum si carcer sit ad afflictionem, vel torturam, debet adhiberi per modum criminis, id est eo modo, quo criminosis applicari solet, tunc perpenis omnibus circumstantijs, cum hoc Judicis arbitrio sit deferendum. Quare aliquando magis atrox, magisque obcurus adhiberi poterit carcer, vinculis etiam adhibitis, & manibus ferreis, vel compedibus, vel etiam flagellis, & verberibus, hinc inde prædictis circumstantijs expensis.